

Türk Daması

Kahraman Olgaç

Cok eski bir geçmişe sahip olan "Türk Daması" en görkemli döneminde Sultan Abdülaziz devrinde yaşamıştır. 1889 tarihinde Kitapçı Harekil Efendi iki küçük dama risalesi yayınlamış. Bayazıt kütüphanesinde bulunan bu risalelerde o zamanın ünlü damacıları olan Ethem Bey, Derviş Hampar, Nadir Molla, Halil Paşa, Şakir Baba ve İbrahim Bey'in ünlü oyunları mevcuttur.

Sultan Abdülaziz, pehlivanları koruduğu gibi, gerçek bir dama meraklısı olduğu için, damacıları da yanından ayırmaz ve özel damacı başısı olan İbrahim Bey'e, on sarı lira damacılık maaşı vermiş. O devirde on sarı lira, yüksek bir memurun maaşına eşitmiş.

Eskiler "Marifet iltifata tabidir." derlerdi. Ne yazık ki himaye görmeyen oyunlar unutulmaya terk edilirken gençlerimiz, kahve köşelerinde kolay kağıt oyunları ya da okey oynayarak vakit öldürüyorlar.

Çok kolay öğrenilen ve özel bir masrafı gerektirmeyen dama çakıtaşı, kağıt, karton, mukavva ve hatta kibrit çöpleriyle bile oynanabilir.

Oyun kuralları çok basit olduğu için öğrenilmesi çok kolaydır.

Eğer Türk Daması'nı satrançın başarı düzeyine çıkarmak istiyorsak öncelikle herkesin anlayabileceği bir dama notasyonuna gerekşinim vardır. Şimdiye kadar gördüğüm dama yayınları da ne

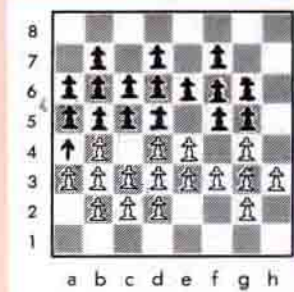
yazık ki istenilen görevi yerine getirecek şekilde yazılmamışlardır.

Damayı, büyük kitlelerin oynadığı bir spor haline getirebilmek için, bir dama alfabesi yazılmamalıdır. Bu alfabede damanın kuralları açık seçik yazılmalı ve hamleler, satranç kitaplarında olduğu gibi görsel bir metotla gösterilmelidir. Bu arada damacıların, satranççılar ve briççiler gibi bir araya gelerek, demek kurlarını faydalı olur. Kahve köşelerinde dama oynamak bu düşünce sporunu ölüme terk etmek demektir.

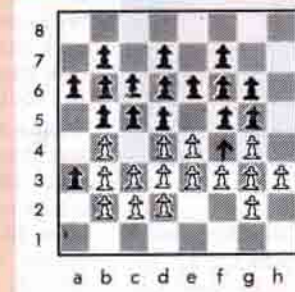
Aksaraylı Şakir Baba'nın "Sür..sür!" "Topal oyun" ya da "Yedi kapıdan içeri" adlarıyla anılan büyük açmazını "Foto-Dama"

adını verdiğim görsel bir sistemle sizlere sunuyorum. On beş taş verdikten sonra kalan tek taşla hasmın on altı taşını teker teker toplamak satranç oyununda bile benzeri bulunmayan büyük bir ileri görüşlülüğün ürünüdür. Dokuzuncu diyagramdan sonraki üç aşamada taşların nasıl toplandığını gösterdim. Dilerseniz, herkesin içinden kolay kolay çıkamayacağı bu durumu dama tahtası üzerinde canlandırarak, çözüme bakmadan bir de siz temizliğe girişin.

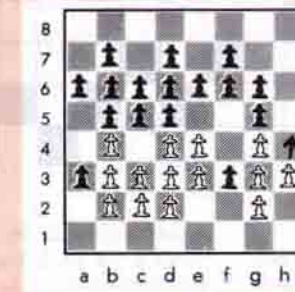
Kaynak:
Kitapçı Harekil, Dama risalesi II, 1899.
Bilim ve Teknik, sayı 196 sayfa 30-31.
Bilim ve Teknik, sayı 199 sayfa 36-37.
Ali Erdoğan Örnek, Dama, 1974.

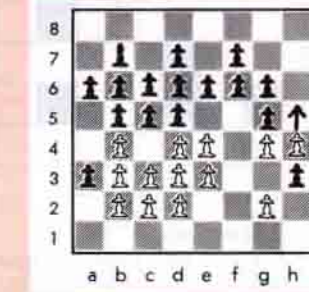
1

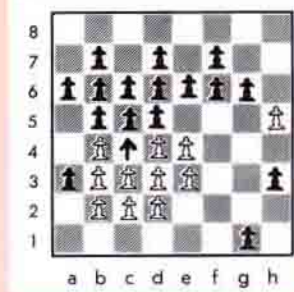
2

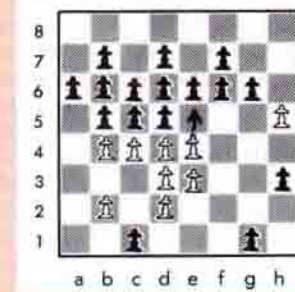
3

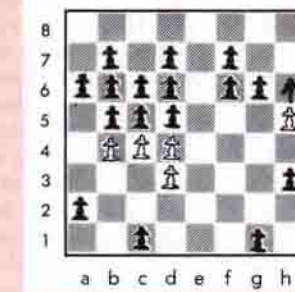
4

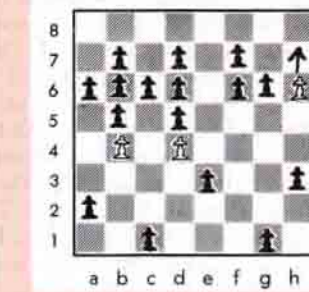
5

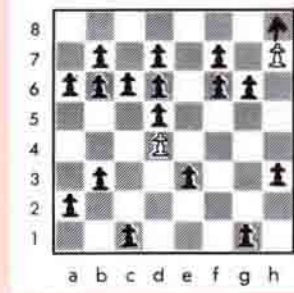
6

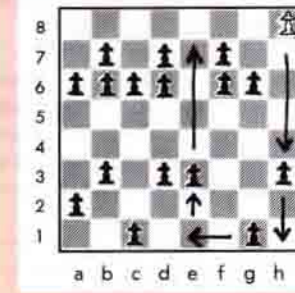
7

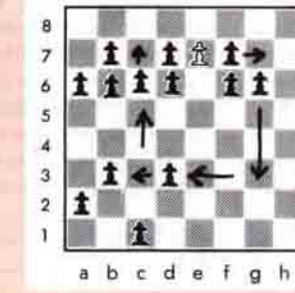
8

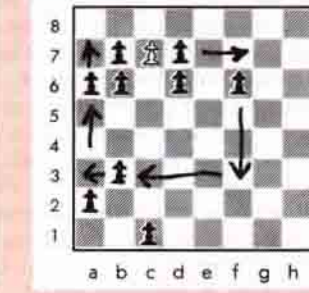
9

10

11

12